

5.1.1. A HATALOM MEGOSZTÁSÁRÓL

Roppant ingerült vagyok, belátom.

Úgy érzem, becsapnak, átejtenek.

Valakik, akik értenek ahhoz, amihez én nem értek (adott esetben a joghoz), összeültek valamikor, valahol; nagy, titkos összeesküvést szőttek; elhatározták, hogy addig hazudnak valamit, míg végül elhisszük nekik – elhiszem én is, hiába látom az ellenkezőjét a saját szememmel.

Világméretű hazugságkampányt indítottak ellenünk a jogászok. Hangos és tolakvó propagandával befolyásolják azóta is tudatunkat. Azt hiszik szegények, hogy éppen agyalágyultak vagyunk, nem bízunk a józan eszünkben, s végül kénytelen-kelletlen magunkévá tesszük hazugságaikat. (Vagy legalábbis – báva laikusokként – nem merünk ellentmondani a „szakvéleménynek”.)

A jogászok kétszáz esztendeje szemérmetlenül manipulálnak.

Rosszul mondom, nem a jogászok, hanem a demokraták. Ők manipulálnak mindannyiunkat. A demokrácia jogásza.

Bárki utánanézhethet: a modern demokrácia gyakorlati kivitelezői csaknem mind jogászok voltak. Ők lovagolták meg egykor Párizsban a népfelkelést, számolták fel a rendiséget, a monarchiát – mert hát enélkül hogyan is juthattak volna hatalomra? Önzetlen, népboldogító jelszavaik (mint utóbb kitűnt) kizárólag arra voltak jók, hogy saját hatalmi aspirációjukat megindokolják. Azért ölték meg a királyt, azért vádolták be, irtották ki irgalmatlanul egymást (és minden lehetséges riválist) – mind, mind a dominancia megszerzéséért, a hataloméért. A hatalom erőszakos újrafelosztását a feudális rendiség megdöntésével demokrata jogászok végezték el maguk között. Bárki utánanézhethet. A francia forradalom története: a főhataloméért versengő jogászok horrorregénye; végig is húzó-

dik az egészen valamiféle vádaskodó, pereskedő, ítélkező jogászi mentalitás.

Hogyan is ne lett volna demokrata akkoriban valamely facér, de ambiciózus ügyvéd, amikor sehogy másképp nem férhetett hozzá a hatalomhoz?

Számunkra, akiknek van némi fogalmunk a társadalmat strukturáló dominanciaharc törvényeiről, ez még rendben is volna. Az veszti el a hatalmat, aki nem képes megtartani, és az szerzi meg, aki tudja. Az ürügy közömbös. Csakhogy azután, a kialakuló polgári társadalomban – sajnos még abban is – kitörölhetetlen nyomot hagyott kezdeményezőinek jogászi gondolkodása!

Az volt egyik fő tételük, azon a címen döntötték meg a feudális monarchiát, hogy az megszegi „a társadalmi szerződést”, intézményesíti az egyenlőtlenséget, elkerülhetetlenül zsarnoksághoz vezet. Amiben igazuk is volt. Az a baj – állították –, hogy a hatalom minden ága (talán a gazdaságit kivéve) maradék nélkül egyetlen kézben összpontosul, s akinek a kezében van, az a „közérdeket” semmibe véve, minden társadalmi ellenőrzés nélkül, bármit tehet. A megoldás tehát – sütötték ki a felvilágosodás írói nyomán* a demokrácia jogászai – „római mintára” szétválasztani a hatalom három fő ágát; külön törvényhozó, külön végrehajtó és külön bírói hatalmat kell instaurálni, amelyek függetlenek egymástól, s így ellenőrizni is képesek egymást. Ez lesz a panácea.

És lőn.

Megosztották, szétválasztották a háromféle hatalmat (a hajdani abszolút monarchia háromféle hatáskörét), s azt állították, hogy ezzel a hatalom társadalmi ellenőrzését is biztosították; ezentúl szabadon érvényesül majd, választott képviselői révén, a szuverén népakarat.

És ezt az ostobaságot szajkózzák a fülünkbe azóta is, annyian és olyan hangerővel, hogy már-már egyetlen ellene szólani.

Nem tudom, hittek-e annak idején a hatalom megosztásának elméletében vagy más gyújtó hatású jelszavaikban (szabadság, egyenlőség, testvériség) a francia forradalom egymással versengő

* Főleg *Montesquieu-re*, de *Rousseau-ra* is gondolok itt: ők voltak Robespierre kedvenc szerzői.

vezérei. Valaki azt mondta egykor: megismeritek őket a cselekedeteikről. Nos, cselekedeteikből ítélve aligha hittek. De hogy még ma is ebben a tévhitben élünk, hogy még ma is mímelhettek, tettet-hettek valakik ezt a hitet, s másokat is manipulálhatnak mímelt hitükkel, az már tényleg meghaladja az észet.

Mert mi a valóság? Mit látunk a saját szemünkkel?

Azt látjuk, hogy a kialakult polgári (parlamentáris) demokráciában nem személyek, hanem főleg politikai pártok versengenek a választók bizalmáért, a népakarat képviselétéért – a hataloméért. Hogy kicsodák ezek a politikai pártok (dominanciaorientált érdekszövetségek) s hogy milyen címen akarják képviselni a „népakaratot” (ilyen-olyan ideológiák, illuzórikus jövőképek címén), arról másutt már bővebben szoltam. Afféle összeesküvések a pártok az uralom megszerzésére; afféle utópiákkal manipulálják a választópolgárokat, hogy elnyerjék többségük szavazatát.

Mihelyt pedig valamelyik párt szabad választás útján abszolút többségre tett szert (vegyük ezt a legegyszerűbb, modellértékű esetet), ezzel a parlamenti többséget, s így tulajdonképpen magát a *törvény/hozó hatalmat* szerezte meg. Azontúl abban az államban csakis olyan törvényeket fognak elfogadni, amelyek egyértelműen szolgálják a többségre jutott párt érdekeit. Minden más javaslatot – még ha szociálisan előnyös is – többségi úton egyszerűen leszavaznak.

Kié tehát a törvényhozó hatalom a parlamentáris demokráciában? A többségi párté.

De ugyanez a törvényhozás jelöli ki aztán magát a kormányt, a „felelős minisztériumot” is. A kormányban (abszolút többség esetén) eszerint csakis a többségi párt emberei kapnak helyet, akik éppoly egyértelműen képviselik majd pártjuk érdekeit, mint a törvényhozók. (Már csak azért is, mert a törvényhozásnak „felelősek”.)

Na már most, épp a kormányhatalmat nevezzük mi végrehajtó hatalomnak.

Kié tehát a végrehajtó hatalom a polgári demokráciában? Szintén a többségi párté.

Az előzőeket kiegészítve azt is mondhatnók tehát, hogy mi-helyt valamelyik párt szabad választásokon többségre tett szert, tulajdonképpen a *végrehajtó hatalmat* (a tényleges puvoárt) szerezte meg.

Megszerezte ezt is, amazt is.

Az történik, hogy egyik hatalom kijelöli (saját magából) a másik hatalmat. Ugyanaz a politikai erő hajtja végre a törvényeket, amelyik megalkotja őket. Ugyanaz az érdekszövetség kormányoz, amelyik megszabja a kormányzás szabályait. A többségi párt társadalmi ellenőrzője: a többségi párt.* És így dicsőségesen megvalósul a törvényhozó és a végrehajtó hatalom szétválasztása – nem úgy, mint a kárhozatos monarchiákban.

Az embernek szinte az az érzése, hogy gúnyolódnak vele.

Most már én nagyon jól tudom, hogy ilyen modellértékű abszolút többség ritkán adódik (kivéve a kétpártrendszerű államokat, ahol szükségképp előáll), sőt azt is tudom, hogy ilyen-olyan szabályozók azért beépülnek ebbe az átlátszó mechanizmusba. Mint például a „kétkamarás” törvényhozási rendszer, vagy a „kétharmados többségű” alaptörvények szabálya, amely kizárja a rivális pártok érdekeinek (a rendszer működésének) végképp ellentmondó alaptörvények elfogadását. Viszont ha kétharmados többsége van, bármely párt azt tehet, amit akar; konzerválhatja magát a hatalomban, bevezetheti akár a diktatúrát is – hiszen tapasztalhattuk!

(Arról is tudok, hogy az úgynevezett európai modellen kívül vannak más rendszerek is, például Amerikában az elnöki rendszer, ahol az államfőt személy szerint választják – noha a politikai pártok jelöltjei közül, természetesen –, s így elvileg előfordulhat, hogy a tényleges puvoár birtokosának nem lesz többsége a törvényhozásban. Kínlódhat majd eleget, míg valahogy mégis keresztülviszi akaratát!)

Vannak ilyen játékszabályok, tudom én jól. De azt is tudom, hogy megvan az ellenszerük; nem változtatják meg alapvetően a képletet. Abszolút többség híján koalíciókat, paktumokat kötnek a pártok, kompromisszumokat kötnek (alku tárgyává teszik saját népboldogító programjukat), úgyhogy a törvényhozó és a végrehajtó hatalomban végső soron mégis egyetlen politikai erő, a többségre jutott párt vagy pártszövetség hatalmi érdeke fog érvényesülni.**

* Nem kivételes, hanem átlagos, normális helyzetekre gondolok végig.

** Tanulságos eset volt, amikor az olasz kereszténydemokraták még a miniszterelnöki tisztséget is átengedték koalíciós partnerüknek (Craxinak), csak hogy hatalmi pozíciójukat megőrizhessék.

Tetszetős ígéretét a törvényhozó és a végrehajtó hatalom szél választásáról a polgári demokrácia nem tudta beváltani. Azért nem tudta, mert eleve illúzió volt. Ha nem lett volna illúzió, ideológiává sem válhatott volna. Az emberi társadalom organikus, funkcionális struktúra: semmiképpen sem lehet megbontani kezdettől adott (még az állatvilágból örökölt) hierarchikus szerkezetét. Egységes hatalmi struktúra híján egyszerűen felbomlik az állam. A domináns, az domináns, az alávetett: alávetett, akár parlamentáris demokráciában élünk, akár monarchiában.

Eljutottunk tehát odáig, hogy a formálisan kettéválasztott törvényhozó és végrehajtó hatalom valójában ugyanaz a hatalom.

De hát a *bírói* hatáskör az már csak tényleg független; azt már csak tényleg sikerült leválasztani az egységesnek bizonyult törvényhozói-végrehajtói hatalomról! Így hát az egységes hatalomnak mégiscsak van valamiféle kontrollja is.

A francia forradalom vésztörvénytörvénykezéi jó példák erre! De azóta is nemegyszer voltunk tanúi, hogy a legfőbb bírói tisztségek betöltésére a miniszterelnök tett javaslatot, s az államelnök hagyta azt jóvá. Annak is tanúi voltunk (már persze a „média” közvetítésével), miképpen építette be hajdan Reagan elnök az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságába saját embereit, úgy-hogy abban a bírói testületben mindmáig, kizárólag (és elmozdíthatatlanul) az uralkodó párt jelöltjei ülnek. Hát csak nem várható el, hogy a végrehajtó hatalom olyan jogászokat juttasson bírói tisztségekbe, akik nem az uralkodó párt érdekeit képviselik; és nem várható el a bírótól, hogy – a tisztesség határain belül vagy kívül – ne annak a politikai erőnek érdekeit képviselje, amely őt tisztségébe juttatta!

Amíg a végrehajtó hatalomnak, a tényleges puvoárnak befolyása van a bírói tisztségek betöltésére (amíg a bírót az igazságügy-miniszter nevezi ki), addig a bírói testület a végrehajtó hatalom érdekeit fogja szolgálni.

És így a lehető legrövidebb úton oda jutottunk, hogy a törvényhozó, a végrehajtó és a bírói hatalom – ugyanaz a hatalom.

Egyazon politikai erő gyakorolja.

Három különböző fazék, de egyazon leves fő bennük.

Amikor egy politikai párt szabad választások útján többséget szerez a törvényhozásban: az egységes, oszthatatlan államhatalmat szerzi meg. Ennek biztosítéka, hogy végrehajtói minőségében az egész államapparátussal, s így magukkal a fegyveres erőkkel is rendelkezik.*

Az „Isten kegyelméből” uralkodó hajdani monarchiák teljes és leplezetlen hatalmát a mai, demokratikus államokban az uralkodó párt teljes, de leplezett hatalma váltotta fel.

Igaz: most már nem egyetlen személy hozza a törvényt, hajtja azt végre és védelmezi szuverén bíraskodással, hanem egyetlen politikai párt. De mert a pártok szintén hierarchikus szervezetek, azt kell mondanunk: a teljes hatalmat, annak mindhárom ágát ma is az uralkodó párt vezérkara, sőt éppen vezére – szóval szintén egyetlen személy gyakorolja.

Oda jutottunk, ahol mindig is voltunk.

Csak persze közben a demokratikus jogászoknak alkalmuk adódott összeesküvést szőni (színhelyét legjobb ha a párizsi Konventben lokalizáljuk); alkalmuk volt kifőzni a hatalom megosztásának népboldogító elméletét, s ezen a címen versengeni, ölni meg egymást – a hatalomért. Harmadszor ismétlem: hogyan is aspirálhattak volna ők enélkül a főhatalomra, s hogyan aspirálhatnának mai utódaik? Ezért mondtam már régen, s mondom el újra: a modern demokrácia elméletében nem más, mint manipulatív ideológia, utópia; valóságos mivoltában pedig az államhatalom megszerzésének újfajta (kollektív) játékszabálya.

Megengedem most már, hogy egyes gazdag államokban (ahová évszázadokig ömlött a világ zsírja és verejtéke) a demokratikus játékszabályok jobban érvényesülnek, mint ahogy én itt, Kelet-Európában, a saját szememmel látom. Ahol több jut a javakból, ott több jut a jogokból is. Mégis azt mondom: a modern parlamentáris demokrácia afféle jogászai találmány; porhintés; ködösítés; a szabadságfikció politikai kihasználása valami egészen másra, mint a szabadság; Churchill szavával: nagyon rossz rendszer – noha jobb nincs. Semmi mást nem tesz, mint törvényesíti az érdekszövetségek

* Minden államban az a tényleges úr, természetesen, aki a fegyveres erőkkel rendelkezik.

dominanciaharcát, a szervezett politikai karrierizmust, más szóval a hatalomra jutott pártok, pártvezérek tényleges uralmát leplezi el.

Ahogy a teokrácia nem istenuralmat, hanem klérusuralmat, éppúgy a demokrácia sem népuralmat, hanem csak párturalmat jelent.

Azt mondhatná valaki: igen, de az uralkodó párt elveszítheti többségét, megbukhat egyszer.

Én erre azt mondom: igen, de jön helyette egy másik.

A modern demokrácia: egymással versengő politikai érdekszövetségek közös megegyezése (összeesküvése) avégett, hogy csak is közülük választhassunk dominánst. A szabadoknak nevezett mai „pluralisztikus” társadalmakban a szabadság éppen csak annyit jelent, hogy egyetlen szavazat erejéig tényleg kifejezhetjük opciónkat: *melyik* hatalmi maffia uralkodjék ezentúl rajtunk. És ezenkívül, persze, még ugrálhatunk is, szájalhatunk is – noha egészen hasztalanul.

A parlamentáris demokrácia, amíg demokrácia, addig még nem nyílt diktatúra – ez bizonyos. Hanem kivételesen képmutató hatalmi rendszer, amely a maga bonyodalmasan leplezett hierarchiáját „közjónak”, „szabadságnak”, sőt „egyenlőségnek” nevezi el. Pontosan azok uralmát nevezi „népuralomnak”, akik uralkodnak a „népen”!

Ne hazudozzanak, ne ködösítsenek olyan tolakodóan ezekkel a demokratikus fikciókkal (népfelsséggel, hatalommegosztással, egyenlőséggel, jogállamisággal), tisztelt demokrata jogászok, mert igen sok ember becsapható, de azért mégsem éppen mindenki tökkelütött. És ne büntessenek túlságosan az ingerültségemért, kérem, hiszen láthatják: nem vagyok riválisuk; a józan eszemem kívül soha semmilyen hatalmam nem volt és nem lesz.

De azért, ugye, még szájalhatok?!

Kimondhatom, amit igaznak vélek? Szabad?